بەش: کۆمەڵناسی

کۆلێژ: ئاداب

زانکۆ: زانکۆی سەلاحەددین

بابەت: کۆمەڵناسی دانیشتوان

پەرتووکی کۆرس: ساڵی سێیەم/ کۆرسی دووەم

ناوی مامۆستا: د. روستم صابر مصطفی

ساڵی خوێندن: ٢٠٢٤ ـ ٢٠٢٥

پەرتووکی کۆرس

Course Book

١. ناوی کۆرس	کۆرسی دووەم / کۆمەڵناسی دانیشتوان
٢. ناوی مامۆستای بەرپرس	روستم صابر مصطفی
٣. بەش/ کۆلێژ	بەشی کۆمەڵناسی/ کۆلێژی ئاداب
٤. پەیوەندی	ئیمێل: rostam.mustafa@su.edu.krd ژمارەی مۆبایل/ (07504673826)
٥. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	تیۆری:3
٦. ژمارەی کارکردن	٦ کاتژمێر لەهەفتەیەکدا/ ٢ گرووپە بۆ هەر گرووپێك ٣ کاتژمێر/ ٣+٣=٦کاتژمێر توێژینەوەی دەرچوون ٨ کاتژمێر کەواتە ٦+٨=١٤ کاتژمێر
٧. کۆدی کۆرس	
٨. پرۆفایلی مامۆستا	✓ روستم صابر مصطفی. ✓ لە دایکبووی ١٩٧٩ ✓ بەشداریکردن لە خولەکانی ئینگلیزی لە سەنتەری (OSA) بۆ فێرکردن. ✓ دەرچووی خولی توانستی کۆمپیوتەر-زانکۆی سەڵاحەددین. ✓ دەرچووی خولی توانستی ئینگلیزی لە بەڕێوەبەرایەتی سەنتەری زمانی زانکۆی سەلاحەددین. ✓ بەدەستهێنانی بڕوانامەی بەکالۆریۆس ساڵی (٢٠١٠-٢٠١١) لە بەشی کۆمەڵناسی-کۆلیژی ئەدەبیات- زانکۆی سەلاحەددین، بە پلەی زۆرباشەی بەرز- دووەم لەسەر ئاستی بەش. ✓ کارکردنم وەك (معید) لە بەشی کۆمەڵناسی- کۆلێژی ئەدەبیات. ✓ بەدەستهێنانی بڕوانامەی ماستەر لەساڵی (٢٠١٧) لە بەشی کۆمەلناسی- کۆلیژی ئاداب - زانکۆی سەلاحەددین-هەولێر. ✓ میلاکم لە بەشی کۆمەڵناسی- کۆلیژی ئاداب- زانکۆی سەلاحەددین. ✓ بەشداریکردن لە چەندین چالاکی زانستی. ✓ بەدەستهێنانی بڕوانامەی دکتۆرا لەساڵی (٢٠٢٤) لە بەشی

	کۆمەڵناسی- کۆلیژی ئاداب- زانکۆی سەلاحەددین-هەولێر.
٩. وشە سەرەکیەکان	دانیشتواننانسی، کۆمەڵناسی دانیشتوان، ئەنترۆپۆلۆژیای دانیشتوان ، گرفتە دانیشتوانییەکان، سەرژمێری گشتی، سیاسەتی دانیشتوان، پێکهاتەی کۆمەڵایەتیی.

١٠. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

گرنگی خوێندنی ئەم کۆرسە تێگەیشتنە لە ڕەهەندە جیاوازەکان؛ کە بابەتی کۆمەڵناسی دانیشتوان دەرفەتێکی فراوان دەڕەخسێنێ بۆ توێژینەوەی ژمارەیەک لەو گرفتانەی؛ کە پەیوەستە بە شیکردنەوەی دانیشتوان، هەروەها ئەم زانستە هەڵدەستێ بە بەکارهێنانی میتۆدی زانستی بۆ کۆکردنەوەی زانیاری و دابەشکردن و ڕێکخستن و شیکردنەوەی داتاکانی تایبەت بەخۆی. مەودای کاریگەری کۆمەڵناسی دانیشتوان بەتایبەتی و کۆمەڵناسی بەگشتی و، کاریگەرییەکانی دیاردەی دانیشتوان لەسەر کۆمەڵگەو، ئاستی ڕێکخستنیی بۆ پرۆسەی کۆمەڵایەتی، بۆئەوەی کە ئەنجامدانی توێژینەوەی دیکەو ئاڵۆز دەستەبەر دەکات.

لەبەر گرنگی بابەتەکانی ئەم کۆرسەی خویندن، چونکە بابەتی جۆراوجۆرو لەیەکتر جیاوازن هەر بابابەتەو گرنگی تایبەت بە خۆی هەیە، لەسەرەتادا بۆچی ئەم زانستە دەخوێندرێ، دواتر ناساندنی چەمکەکانە، هەروەها چۆنیەتی ناسینەوەی بابەت وگرفتی دانیشتوان، لەگەل ئەوەشدا قۆناغ و هەنگاوەکانی دانیشتواننانسی نیشان دەدەین و دەخەینە بەر چاوی قوتابیان. ئینجا لە دوای ئەمەش باسی ڕەنگدانەوەی گرفتە دانیشتوانییەکان لە ژیانی کۆمەڵایەتییدا؛ باس کردنیان لە لایان زانایان و بیرمەندو پسپۆرانی شارەزا دەخەینە بەردەستی قوتابیان بۆ زیاتر شارەزابوون و زانین و ناسینەوەی - قۆناغە جۆربەجۆرەکان و جیاوازییەکانیان. هەروەها توێژینەوە دانیشتوانییەکان و سەرچاوەکانی زانیاری و، لەبەر گرنگی سەردەم و کاتی خستنەڕوویان و میتۆدەکانیان شیوازی پەیرەوکردنیان بەتایبەتیش لە شیکاری و بەکارهینانیان لە بوارەکانی خویندن و تویژینەوەدا. لەبەر گرنگی بابەتی توێژینەوە دانیشتوانییەکان پیویستە قوتابیان ئاشنا بکرین و ئاستی زانست و زانینیان دەولەمەند بکریت، خویندنەوەو گرنگی دانیان بە هۆکارەکانی پەرەسەندنی توێژینەوە دانیشتوانییەکان و سەرچاوەکانی زانیاری لەسەر دانیشتوان و زیاتر گرنگی بدەن و ئاستی مەعریفیان زیاد بکەن، هەروەها زیاتریش گرنگی بە سەرژمێری گشتی بدەن؛ بەتایبەتی سەرژمێری

له عێراق و هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ئەوەشدا جۆر و قۆناغەکانی ئەنجامدانی سەرژمێری گشتی دانیشتوان. زۆر گرنگە بایەخ بە تیۆرە دانیشتوانییەکان بدرێت، وەکو تیۆری دانیشتوانی لای ئیبن خەلدون، تیۆری تۆماس ڕۆبێرت مالتۆس، تیۆری دانیشتوانی لای مارکیز دی کوندەرسی، تیۆرەکەی جۆدوین سەبارەت بە دانیشتوان و تیۆری پەرەسەندن لای فیردیناند تۆنیز. لەنزیک کۆتایی ساڵی خویندن زۆر گرنگ و پیویستە قوتابیان شارەزا ببن و بۆ ئەوەی بتوانن جیاوازی ئەم بۆشاییانە بزانن کە لە ئەنجامی کۆچکردن و پاڵنەر و شیوازوجۆرەکانیان و تایبەتمەندیەکانیان بزانن، لەگەڵ زانینی سیاسەتی دانیشتوان.

دیاردە و ڕووداوە دانیشتوانییەکان و سیاسەتی هاندانی زۆربوونی دانیشتوان، قەبارەی نمونەیی دانیشتوان، کەمبوونەوەی دانیشتوان و ڕەنگدانەوەکانی، پێکهاتەی کۆمەڵایەتیی دانیشتوان و جۆرەکانی چری دانیشتوان پەیوەست بەباری ئابوورییەوە کە بابەتی کۆمەلناسی دانیشتوانە، بۆیە شایەنی تویژینەوەیە لەلایەن تویژەرانەوە، بۆئەوەی دەرئەنجامی هۆکار و ڕەنگدانەوەی ئەو دیاردانە بەشێوەیەکی واقعی و ڕاستگۆیانە بخرێتەڕوو.

لەمیانەی خوێندنی بابەتەکان، تیشک خستنەسەر دیاردە دانیشتوانییەکان و چالاکییەکی کۆمەڵایەتی لە ژیانی کۆمەڵایەتییدا، لەگەڵ ئەوەشدا؛ کە ئەفلاتون پێیوایە هەر کاتێک ژمارەی دانیشتوان بەرەو کەمبونەوە بچێت پێویستە ئاسانکاری بۆ گەنجان بکرێت لە پێکهێنانی پرۆسەی هاوسەرگیریدا، هاوسەرگیری وەک پرۆسەیەک لە پرۆسەکان بە گرنگترین بڕیار و کار دادەنرێت لە ژیانی مرۆڤەکان وخێزان و کۆمەڵگادا.

لەکۆتاییشدا زۆر پیویست و گرنگە قوتابیان ئاشنا بکرین واتە شارازیی بکرین لە ناسینەوە چین و تویژەکانی دانیشتوان و ژیانی کۆمەڵایەتی کۆمەڵگای کوردی.

١١. ئامانجەکانی کۆرس

- لیرەدا ئامانجەکانی ئەم کۆرسە دەخەینە بەردەم قوتابیان کە بریتین لە:
- فێرکردنی قوتابی بە چەمکە سەرەکی و لاوەکییەکان.
- شارەزابوون لە سەرهەڵدان و گەشەکردنی کۆمەڵناسی دانیشتوان.

- ئاشنابوون بە ڕەنگدانەوەی گرفتە دانیشتوانییەکان لە ژیانی کۆمەڵایەتییدا.
- شارەزابوون بە توێژینەوە دانیشتوانییەکان.
- شارەزابوون و وەرگرتنی زانینی زیاتر دەربارەی کۆمەڵناسی دانیشتوان لە لایەن قوتابیانەوە
- هەروەها زانینی جۆرەکانی توێژینەوە دانیشتوانییەکان.
- روونکردنەوەی گرنگی و هۆکارەکانی پەرەسەندنی توێژینەوە دانیشتوانییەکان.
- جۆر و سەرچاوەکانی زانیاری لەسەر دانیشتوان.
- سەرژمێری گشتی و تایبەتمەنییەکانی سەرژمێری گشتی.
- سەرژمێری لە عێراق و هەرێمی کوردستان لە سەردەمی پاشایی تاکو ئێستا.
- پیزانیینی قوتابیان بە تایبەتمەندی و ئامانجەکانی سەرژمێری گشتی دانیشتوان.
- ئاگادارکردنەوەی قوتابیان لە ئەنجامدانی ڕووپێوی دانیشتوان.
- پیدانی زانیاری زیاتر لە ئامارکردنی ژیانداری یان تۆمارکردنی ژیانداری.
- تیشکخستنەسەر ئامارکردنی ڕەوکردن.
- ڕوونکردنەوەی تیۆرەکانی دانیشتوان بۆ سوود وەرگرتن لەچۆنیەتی بەکارهینانیان.
- تیۆری دانیشتوانی لای ئیبن خەلدون، تیۆری تۆماس ڕۆبێرت مالتۆس و پرەنسیپەکانی.

تیۆری دانیشتوانی مالتۆس و بەربەستەکانی گەشەکردنی دانیشتوان بەپێی تیوری مالتۆس.

- تیۆری دانیشتوانی لای مارکیز دی کوندەرسی و تیۆرەکەی جۆدوین سەبارەت بە دانیشتوان و تیۆری پەرەسەندن لای فیردیناند تۆنیز.
- باسکردنی سیاسەتی دانیشتوان و بۆچی سیاسەتی دانیشتوان دادەنرێ؟
- زانین و ناساندنی شێوازەکانی هاندانی سیاسەتی زۆربوونی دانیشتوان.
- پیزانینی قۆتابیان لە کەمبوونەوەی دانیشتوان و ڕەنگدانەوەکانی.
- ئامانجمان زانینی دانیشتوانی نمونەیی و ڕەنگدانەوەکانی.
- هۆکارەکانی چڕ نەبوونەوەی دانیشتوان لە کوردستان.
- ژیانی کۆمەڵایەتی کۆمەڵگای کوردی.

- پیدانی مەعریفەی زیاتر لەسەر تیۆر و قۆناغەکانی گەشەی دانیشتوان.

ئەمانەی سەرەوە بریتیی بوون لە ئامانجەکانی خوێندنی ئەم ساڵ.

١٢. ئەرکەکانی قوتابی

- ❖ پێویستە قوتابی/ خوێندکار لەکاتی وانە وتنەوەدا لەپۆڵدا ئامادە بێت.
- ❖ بەشداریکردنی قوتابی/خوێندکار لە وانەکان (چالاکی ڕۆژانە).
- ❖ بەشداریکردن لەتاقیکردنەوەکان.
- ❖ ئامادەکردنی ڕاپۆرت و سمینار.

١٣. ڕێگەی وانە ووتنەوە

- ✓ لەرێگەی پاوەرپۆینت بابەتەکان ئامادە دەکرێت و بەشێوی سلاید لەرێگەی داتاشۆ پێشکەش قوتابیەکان دەکرێت.
- ✓ پیشاندانی وێنەی جۆراوجۆر سەبارەت بە وانەکان لەڕێگەی داتاشۆ.
- ✓ لەکاتی پێویستدا زۆر جار بۆ روونکردنەوەی زیاتر تەختە بۆ نووسین بەکاردێت.
- ✓ باسکردنی نمونەی جۆراوجۆر تایبەت بە بابەتی دانیشتوان بۆ تێگەیشتنی زیاتری قوتابیان.

١٤. سیستەمی هەڵسەنگاندن

- لە جاری یەکەم تاقیکردنەوەیەک لەسەر (١٥) نمرە دەکرێت.
- هەروەها لە جاری دووەم بەهەمان شێوە تاقیکردنەوەیەک لەسەر (١٥) نمرە دەکرێت.
- (١٠) نمرەکەی تر بۆ چالاکییەکانی پۆل و ئامادەبوون و ڕاپۆرت و سمینار تەرخاندەکرێت.
- (٦٠) نمرە بۆ تاقیکردنەوەی کۆتایی دەبێت.

کۆی گشتی دەکاتە (١٠٠) نمرە.

١٥. دەرئەنجامەکانی فێربوون

گرنگترین بوار کە قوتابی/خوێندکار پەیڕەوی دەکەن بریتییە لە فێربوون و شارەزایی لەسەر کایە و دیاردە هەمەچەشنەکانی دانیشتوان، لەگەڵ ئەوەشدا زانینی ڕەنگدانەوەی گرفتە دانیشتوانییەکان لە ژیانی کۆمەڵایەتییدا، هەروەها ئەوەی گرنگە باس بکرێ؛ ئاشنابوونە بە چەمکە سەرەکی و لاوەکییەکانی ئەم بابەتە، دواتر لەڕێگای ڕوونکردنەوەی بۆ قوتابیان سەبارەت بە

دیاردە و پێکهاتە جۆراوجۆرەکان؛ کە کاری سەرەکی توێژەرانە بۆ تێگەیشتن لە بابەتەکان و خستنەڕوو و شیکردنەوەی ڕاستییەکان، تاکو بتوانرێ لە ئەگەری بوونی هەر کێشەیەکدا؛ چارەسەی گونجاوی بۆ بدۆزرێتەوە؛ لە بابەتەکانی وەکو: پرس و دیاردە و ڕووداو و کردە دانیشتوانییەکان، بۆیە کارکردنی توێژەر لەسەر لایەنە جیاوازەکان پێویستە و بەدواداچوون لەسەری ئەنجامبدرێت، ئەمەش گەیشتنە بەو هۆکارانەی کە لەسەر تاک و گرووپ و کۆمەڵگە ڕەنگیداوەتەوە، کەواتە توێژینەوەکردن لەسەر بوارە جۆراوجۆرەکان بریتییە لە دیاریکردن و پیشاندانی ڕاستییەکانە لەهەر لایەنێکی ژیانی کۆمەڵایەتی.

لیستی سەرچاوەکان

١) **أجمد عل اسماعيل. (١٩٩١) ط٣. اسس علم السكان.**

٢) **مصطفى خلف عبدالجواد. (٢٠٠٩) دراسات فى علم اجتماع السكانى.**

٣) **صابر أهد عبدالباقى. (١٤٣٤هـ) علم اجتماع السكان. مملكة العربية السعودية.**

٤) **فتحى محمد ابو عيانة. (٢٠٠٠) دراسات فى علم السكان.**

٥) **عبدالله عطوى. (١٩٩٦) جفرافية البشرية صراع الانسان مع البيئة.**

٦) **عاطف على. (١٩٨٩) الجغرافيا الاقتصادية والساسية والسكانية.**

٧) **ابراهيم اهد سعيد. (١٩٩٧) اسس الجغرافيه البشرية والاقتصادنة.**

٨) **بيار جورج. (١٩٨٥) جغرافية السكان. ط٣.**

٩) **على عبدالرزاق جلى. (١٩٩٧) علم اجتماع السكان. دار المعرفة الجامعية.**

١٠) **احمد رمضان شقلية. (١٩٨١) دراسات في الجغرافية الاقتصادية. ط١.**

١١) **فتحي محمد ابوعيانة. (١٩٩٣) جوغرافية السكان. ط٤.**

١٢) **فتحي محمد و فتحي عبدالعزيز. اسس علم الجغرافيا الطبيعية والبشرية.**

١٣) **صفوح خير. (٢٠٠٠) الجغرافية ،موضوعها ، واهدافها ، ومناهجها ،**

١٤) **عبدالمنعم عبد الحي، (١٩٨٥) علم السكان الاسس النظرية والابعاد الاجتماعية، ط١.**

١٥) **ابراهيم خليفة. (١٩٨٤) علم الاجتماع والسكان دللالات الاجتماعية الامنية للتركيب السكاني.**

١٦) **حسن الساعاتي و عبدالحميد لطفي. (١٩٨١) دراسات في علم السكان.**

١٧) علی لبیب. دانیشتوانی جیگیرو ناجیگیر.

١٨) عبدالمجید غفور ابراهیم. کومەلناسی دانیشتوان.

١٩) محمد حسین شوانی. ئەنترۆپۆلۆژیای دانیشتوان.

٢٠) هاشم نعمة فیاض. العلاقة بین الخصوبة السكانية والمتغيرات الاجتماعية والاقتصادية.

٢١) عبدلله غفور،(٢٠١٧) دانیشتوان، چاپخانەی حاجی هاشم هه ولیر.

٢٢) عبدالله غفور،جوگرافیای دانیشتوان،زانکوی سەلاحەدین هه ولیر

٢٣) فراس عباس فاضل البياتي. (.٢٠١٧) البنا و السوسيوديموغرافي للمجتمع.

٢٤) فراس عباس البياتي. (٢٠١٧) علم الاجتماع السكان.

١٧. **بابەتەكانی كۆمەڵناسی دانیشتوان**	**ناوی مامۆستای وانەبێژ**
پێشەكی ***پرۆژە و بەرنامەی كاری زانستی*** **بۆچی ئەم لقە زانستییە دەخوێنین؟** **ناوەرۆك** بەشـــی یەكەم/ دیـــاریكردنی چەەكەكـــان و ڕەنگـــدانەوەی گـــرفتە دانیشتوانییەكان باسی یەكەم: دیاریكردنی چەمكەكان A. دانیشتوانناسی B. كومەڵناسی دانیشتوان C. ئەنتروپۆلۆژیای دانیشتوان باسی دووەم: گرفتە دانیشوانییەكان یەكەم: پیناسە دووەم: ڕەنگدانەوەی گرفتە دانیشتوانییەكان لە ژیانی كومەڵایەتییدا بەشی دووەم: سەرچاوەكانی زانیاری لەسەر دانیشتوان. سەرتایەک لەبارەی سەرچاوەكانی زانیاری جۆرەكانی سەرچاوی زانیاری لەسەر دانیشتوان یەكەم: سەرچاوە نەگۆڕەكانی زانیاری	م. ی. روستم صابر مصطفی (٦) كاتژمێر لە هەفتەیەكدا. كە بەسەر سێ گرووپدا دابەش دەبن، بۆ هەر گرووپێك (٣) كاتژمێر ٣+٣=٦ كاتژمێر

A- سەرژمێری گشتی سەرژمێری لە عیراق تایبەتمەنییەکانی سەرژمێری گشتی ئامانجەکانی سەرژمێری گشتی دانیشتوان جۆرەکانی سەرژمێری گشتی دانیشتوان قوناغەکانی ئەنجامدانی سەرژمێری گشتی دانیشتوان B- ڕووپێوی دانیشتوان دووەم: سەرچاوە گوڕاوەکانی زانیاری A- ئامارکردنی ژیانداری یان تۆمارکردنی ژیانداری B- ئامارکردنی ڕەوکردن بەشی سێیەم/ تیۆرە دانیشتوانییەکان یەکەم: تیوری دانیشتوانی لای ئیبن خەلدون دووەم: تیۆری تۆماس ڕۆبێرت مالتۆس پرەنسیپەکانی تیۆری دانیشوانی مالتوس. بەربەسەکانی گەشەکردنی دانیشتوان بەپێی تیوری مالتۆس. سێیەم: تیۆری دانیشتوانی لای مارکیز دی کوندەرسی. چوارەم: دیۆرەکەی جۆدوین سەبارەت بە دانیشتوان. پینجەم: تیۆری پەرەسەندن لای فیردیناند تونیز. گـــوڕینی کومەڵگـــا لە کۆمەڵگـــایەکی خـــۆجییەوە بـــۆ کومەڵگـــایەکی گرێبەستی. بەشی چوارەم/ سیاسەتی دانیشتوان: ئامانجەکانی سیاسەتی دانیشوان. پۆچی سیاسەتی دانیشتوان دادەنرێت؟ سیاسەتی هاندانی زۆربوونی دانیشتوان شێوازەکانی هاندانی سیاسەتی زوربوونی دانیشتوان. کەمبوونەوەی دانیشتوان و ڕەنگدانەوەکانی دانیشتوانی نمونەیی و ڕەنگدانەوەکانی	

پیکهانەی کومەڵایەتیی دانیشتوان جۆرەکانی چری دانیشتوان پەیوەست بەباری ئابوورییەوە. هوکارەکانی چڕ نەبوونەوەی دانیشتوان لە کوردستان ژیانی کومەڵایەتی کومەڵگای کوردی پەیوەندی ڕەوکردن بە قوناغەکانی گەشکردنی کومەڵگە. تیۆرەکانی گەشەی دانیشتوان قوناغەکانی گەشەی دانیشتوان سەرچاوەکان	
١٨. بابەتی پراکتیک (ئەگەر هەبێت)	

١٩. تاقیکردنەوەکان

یەکەم- چەمکەکان: لەم جۆرە تاقیکردنەوەیە داوا لە قوتابی دەکرێت پێناسەی چەمکەکان بکات؟

بۆنمونە:

پرسیار-

پ١- پێناسەی ئەم چەمکانە بکە؟

١- کۆمەڵناسی دانیشتوان، ٢- سیاسەتی دانیشتوان.

وەڵام/ ١- کۆمەڵناسی دانیشتوان بە دوای پشکنینی پەیوەندی و کارلێکی نێوان فاکتەرە کۆمەڵایەتییەکان و دیاردە دانیشتوانییەکاندا دەگەڕێت، ئەمەش جیاوازە لە ئەنترۆپۆلۆژیای دانیشتوان لە گۆشەنیگایەکیترەوە سەیری دیاردە دانیشتوانییەکان دەکات.

٢- سیاسەتی دانیشتوان: بریتییە لەو سیاسەتە ڕوونەی کە حکومەت نەخشەی بۆ دەکێشێ بۆ گریمانەکردنی ئەنجامە بەراییەکان. لەگەڵ ئەوەی ئامانجی ڕاستەقینەی چارەسەری دیموگرافی جێبەجێکردنی ئامانجە سەرەتاییەکانە، وەک پەلەکردن لە ئاسایشی نەتەوایەتی و خۆشگوزەرانی ئابوری و کۆمەڵایەتی.

دووەم- دارشتن: لەم جۆرە تاقیکردنەوەیە پرسیارەکان زۆربەی بە وشەی وەک روون بکەوە چۆن...؟ هۆکارەکان چی بوون...؟ بۆچی...؟ چۆن...؟ دەستپێدەکات.

بۆنمونە:

پ٢- هۆکارەکانی پەرەسەندنی توێژینەوە دانیشتوانییەکان بخەڕوو؟

وەڵام/

١- پێویستیەکانی شەڕ و خۆ ئامادەکردن بۆ جەنگ؛ لە کۆمەڵگاکاندا هەلومەرجی ئەوەی هێنایە پێشەوە کە بەرپرسان بیرێک لە هێزی مرۆیی و توانای ئابوری خۆیان بکەنەوە، بۆ ئەم مەبەستانە پێویستیان بە سەرژمێری و جیاکردنەوەی ڕەگەز و تەمەنە جیاوازەکان هەبوو، کە ئەمەش بەیەکەمین سەرچاوەی زانیاری دادەنرێت بۆ توێژینەوە دانیشتوانییەکان.

٢- گەشەکردنی خێرا و زۆربوونی پر مەترسی دانیشتوان لە هەردوو سەدەی (١٨) و (١٩) کە بووەهۆی بەدەرکەوتنی چەندین تیۆر و بیروبۆچونی دژ بە یەک لە بارەی ئایندەی کۆمەڵگەی مرۆیی و مەترسیەکانیەوە بەهۆی زۆربوونی دانیشتوان.

٣- هەستکردن بە هەبوونی پەیوەندیەکی بەهێز لە نێوان دانیشتوان و ژینگە و پەرەپێدان.

٤- پەرەسەندنی زانستەکانی بایەلۆژی و مرۆڤناسی و ئەنپرۆپۆمیتری(پێوانەی مرۆیی) تایبەت بە نەژادو و ڕەگەزە مرۆییەکان وەکو (مەغۆل و قەوقاز و زنجی) جیاوازیەکانیان لەڕووی پێکهاتەی جەستەییەوە کە بووەهۆی کەلەکەبوونی زانیاری زیاتر لەسەر پێکهاتە و چۆنیەتی دانیشتوان.

٥- گەشەکردنی زانستی ئامار و لەبەردەستدابونی زانیاری دامەزراو لەسەر ژمارە و بەراوردکردن و جیاوازی رەگەز و تەمەن... هتد، لە کۆمەڵگاکاندا ئەمەش بووەهۆی ئاسانکاری لە ئەنجامدانی توێژینەوە دانیشتوانییەکاندا.

٢٠. تێبینی تر

بوونی کۆرس بووک، هاندەرێکی زۆرباشە بۆ بەرچاوڕوونی و بەرزکردنەوەی ئاستی زانستی قوتابی/ خوێندکار و مامۆستا و وانەکان، هەروەها دەبێتە دیاربوونی سەرەتا و کۆتایی پلانی مامۆستا.